

คู่มือที่ 12

การปลูกสละแซมในสวนยางพารา

จัดทำและเผยแพร่โดย
งานวิชาการเกษตร
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

คำนำ

สละอินโด เป็นพืชที่นิยมปลูกและรับประทานมากอีกชนิดหนึ่ง สามารถเจริญเติบโตได้ดีในสภาพร่มเงาในสวนยางพารา การปลูกสละอินโดในสวนยางพาราไม่มีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของยางพารา เป็นพืชเสริมรายได้ในสวนยางพารา ผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาด ดังนั้นจึงเป็นทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรในการปลูกเพื่อเสริมรายได้ในสวนยางพารา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะราคายางพาราทกต่ำ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้จัดทำคู่มือการปลูกสละอินโดแซมในสวนยางพารา โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาวิจัย การสำรวจจากสวนเกษตรกร และการค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ หวังว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร และผู้ที่สนใจต่อไป

สารบัญ

	หน้า
สละอินโด	4
สภาพแวดล้อม	5
การปลูก	6
การให้ปุ๋ย	7
การให้น้ำ	8
การตัดแต่งทางใบและการควบคุมจำนวนต้น	8
การตัดแต่งข้อพวง	8
การช่วยผสมเกสร	9
ผลผลิต	10
การเก็บเกี่ยว	10
การบรรจุหีบห่อและการขนส่ง	11
การป้องกันกำจัดโรคแมลงและศัตรู	11
ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ	12
สถานที่ติดต่อ	12
บรรณานุกรม	13

สละอินโด

สละอินโด เป็นพืชที่เจริญเติบโตได้ดีในสภาพร่มเงาในสวนยางพารา ลักษณะประจำพันธุ์ มีลักษณะใบยาว ใบลู่ลงมากกว่าระกำ ทางใบมีหนามแข็ง และแหลมยาว ลักษณะผลมีผล 2 - 4 กระปุก/ทะลาย มีหนามอ่อนนุ่ม และมีรสชาติหวานฉ่ำเข้มข้นกว่าระกำ เนื้อแน่น เมล็ดเล็กมีกลีบ 2 - 3 กลีบ/ผล ปัจจุบันปลูกกันมากในภาคใต้ การปลูกสละอินโดในสวนยางพารา ไม่มีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของยางพารา ผลผลิตจากการปลูกในสวนยางอยู่ในเกณฑ์ที่ควรปลูกเป็นพืชเสริมรายได้ในสวนยาง สละอินโดสามารถให้ผลผลิตเฉลี่ย 10-15 กิโลกรัม/ต้น/ปี ผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาด ราคาผลผลิตประมาณ 70 – 80 บาท/กิโลกรัม โดยทั่วไปเป็นพืชที่ปลูกง่ายและตายยาก สละอินโดจะให้ผลผลิตภายใน 2-3 ปี เมื่ออยู่ในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม ดังนั้นจึงเป็นทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรในการปลูกเพื่อเสริมรายได้ในสวนยางพารา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะราคายางพาราทกต่ำ

สภาพแวดล้อม

สละอินโดเจริญเติบโตได้ดีในแหล่งที่มีฝนตกชุก ดินร่วน มีความอุดมสมบูรณ์สูง ระบายน้ำได้ดี ต้องการความชื้นของแสงเปรียบเทียบกับแสงแดดช่วงเวลา 07.00 น. หรือ 18.00 น. เพื่อการสังเคราะห์แสง ทั้งนี้เพราะในสภาพดังกล่าวจะทำให้คาร์บอนไดออกไซด์ผ่านเข้าออกสะดวกมากกว่าปลูกในที่กลางแจ้ง จึงเหมาะสมที่จะปลูกในสวนยางพารา ภาคตะวันออกและภาคใต้ นอกจากนั้นการปลูกสละควรปลูกใกล้แหล่งน้ำเพราะต้องใช้น้ำ เพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของรสชาติ

ข้อเสนอแนะ

ต้นกล้าสละอินโดราคาราคาค่อนข้างแพงควรเลือกซื้อต้นจากแหล่งที่เชื่อถือได้ การซื้อจากแหล่งอื่นอาจจะไม่ตรงตามชนิดที่ต้องการได้

การปลูก

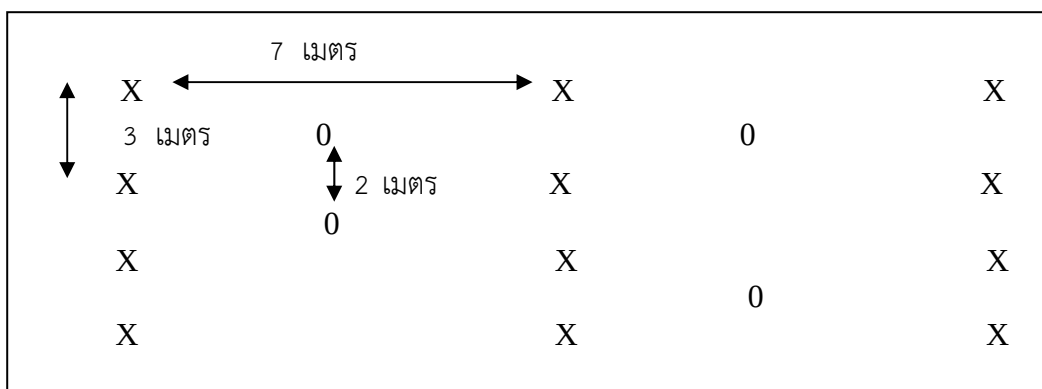
เตรียมหลุมปลูกขนาดกว้าง × ยาว × ลึก ประมาณ ๕๐ × ๕๐ × ๕๐ เซนติเมตร (ขึ้นอยู่กับสภาพของดินและขนาดของต้นกล้า) ขุดแยกออกมาเป็นดินบนและดินล่าง นำดินล่างผสมหินฟอสเฟต อัตรา 1 กิโลกรัม คลุกเคล้าให้เข้ากัน ใส่ดินบนลงไปในหลุม (ตัดรากที่คดงอที่ก้นถุงออก) กรีดถุงพลาสติกที่ก้นและด้านข้างแล้วปลูกต้นกล้ากลับดินให้แน่นพอสมควร ต้องระวังไม่ให้ดินห่อหุ้มต้นกล้ากระทบกระเทือนจะทำให้ระบบรากเสียหายได้

ระยะปลูกและอัตราปลูกต่อพื้นที่ปลูกยางพารา 1 ไร่

- ปลูกแถวเดียว กึ่งกลางระหว่างแถวยางพารา โดยปลูกสลับตำแหน่งกับต้นยางพารา และระยะห่างกันของต้นสละขึ้นอยู่กับระยะปลูกยางพารา (ควรปลูกเมื่อต้นยางพารามีอายุ 3 - 4 ปี)

- ระยะปลูกยางพารา 3 × 7 เมตร ปลูกสละห่างกัน 2 เมตร จะปลูกได้ประมาณ 80 ต้น/พื้นที่ปลูกยาง 1 ไร่

แผนผังการปลูก

หมายเหตุ x = ปลูกยางพารา 0 = ปลูกสละอินโด

ภาพที่ 1 ระยะปลูกสละในสวนยางพาราซึ่งใช้ระยะปลูก 3 × 7 เมตร

การให้ปุ๋ย

ใส่ปุ๋ยคอก เช่นปุ๋ยมูลไก่ มูลโคหรือมูลค่างควา ก่อนให้ผลผลิตในอัตรา 2 - 3 กิโลกรัม/ต้น/ครั้ง จำนวน 3 ครั้ง/ปี จนกระทั่งต้นใหญ่ให้ผลผลิตแล้วใส่ปุ๋ยคอกอัตรา 10 - 15 กิโลกรัม/ต้น/ครั้ง จำนวน 3 ครั้ง/ปี เช่นกัน

สำหรับสละอินโดที่มีการให้น้ำซึ่งให้ผลผลิตตลอดปี จำเป็นต้องเสริมด้วยปุ๋ยเคมีทางดิน เช่น สูตร 15 - 15 - 15 หรือ 16 - 16 - 16 หรือ 13 - 13 - 21 อัตรา 1 กิโลกรัม/ต้น/ปี นอกจากนั้นยังสามารถใช้ปุ๋ยชีวภาพต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสม

การให้น้ำ

ควรให้น้ำกับสละ เพราะเป็นพืชที่ต้องการใช้น้ำมากทุกช่วงการเจริญเติบโต หากขาดน้ำโดยเฉพาะในช่วงการออกดอกติดผล จะทำให้ปริมาณและคุณภาพของผลผลิตลดลงด้วย การให้น้ำมีหลายวิธี เช่น ฉีดรดด้วยสายยาง น้ำพุ่ง หัวเหวี่ยง หัวเหวี่ยงเล็ก ฉีดฝอย และน้ำหยด ซึ่งจะเพิ่มต้นทุน 3,000 - 13,000 บาท/ไร่ แต่ในระยะยาวจะได้ผลตอบแทนคุ้มค่า เพราะผลผลิตสละราคาสูง รสชาติดี และเก็บผลผลิตได้ตลอดปี

การตัดแต่งทางใบและการควบคุมจำนวนต้น

การตัดแต่งทางใบ สละอินโดฯ ที่ให้ผลผลิตแล้ว จะมีทางใบ 15-20 ทางใบ ไม่ควรตัดแต่งทางใบที่รองรับทะลายผลจนกว่าจะเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว จะไม่ตัดแต่งทางใบมากนัก นอกจากทางใบที่เหลืองแก่หมดสภาพแล้ว เท่านั้น หากทางใบโน้มกีดขวางการทำงาน ก็ต้องใช้เชือกไนลอนผูกรวบไว้ ส่วนทางใบที่ตัดแล้ว จะนำไปปุ๋ยมุรอบโคนต้นโดยคว่ำด้านหนามลงดิน เพื่อเป็นปุ๋ยหมักต่อไป

การตัดแต่งข้อพวง

เมื่อต้นสละอินโดอายุครบ 2 ปี ให้เริ่มผสมเกสรได้ เมื่อติดลูกแล้ว มักมีปริมาณผลหนาแน่น หากไม่ตัดแต่งพวงสละอินโด อาจทำให้ก้านขาดได้ ต้นสละอินโดจึงมักสลัดลูกทิ้งตามธรรมชาติ บางครั้งต้นสละอินโดจะสลัดผลทิ้งเกือบครึ่งพวง เพื่อลดความสูญเสียดังกล่าว จะต้องตัดแต่งพวงสละโดยเด็ดผลที่บิดเบี้ยวทิ้งไปเพื่อให้มีปริมาณผลพวงเหมาะสมกับความสมบูรณ์ของต้น

การช่วยผสมเกสร

การเตรียมดอกตัวผู้สำหรับการช่วยผสมเกสร ทำได้โดยการใช้ดอกตัวผู้ของสละที่บานแล้วมาเคาะที่ดอกสละตัวเมียที่บานเต็มที่ หากเป็นการผสมเกสรจำนวนมาก จำเป็นที่จะต้องจัดเตรียมเกสรตัวผู้เพื่อให้ผสมได้เพียงพอในฤดูกาล โดยนำดอกตัวผู้ของสละ ที่เริ่มบานมาผึ่งแดด ประมาณ 2 ชั่วโมง แล้วนำมาร่อนในตะแกรงขนาดประมาณ 250 ช่อง/ตารางนิ้ว เกสรที่ได้หากต้องการใช้ก็ให้นำเกสรดังกล่าว มาผสมแบ่งในอัตรา 1 : 20 ส่วน คลุกเคล้าให้เข้ากันแล้วนำมาผสมกับเกสรของดอกสละตัวเมียที่บานเต็มที่โดยใช้พู่กันทา (เกสรตัวเมียตั้งแต่เริ่มบานถึงบานเต็มที่ใช้เวลา 2 วัน) ส่วนเกสรที่ยังไม่ได้ใช้สามารถที่จะเก็บเพื่อใช้ในการผสมในครั้งต่อไป โดยเก็บไว้ในตู้เย็น ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการผสมเกสร คือช่วงเวลา 13.00 - 15.00 น.

สำหรับการผลิตสละอินโดในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส ควรหลีกเลี่ยงการผสมเกสรในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน เพราะจะทำให้ได้ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวในช่วงเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม เนื่องจากในช่วงเดือนดังกล่าวเป็นช่วงหน้าฝน อาจส่งผลให้ผลผลิตเกิดความเสียหายได้

รูปดอกสละ

ผลผลิต

ผลผลิตของสละขึ้นกับปัจจัยหลายประการ เช่นการปฏิบัติดูแลรักษา สภาพแวดล้อมต่างๆ รวมทั้งการช่วยผสมเกสร สละอินโดที่ปลูกเป็นพืชแซมในสวนยางพารา เริ่มให้ผลผลิตเมื่ออายุประมาณ 3 ปี โดยผลผลิตของสละอินโดเฉลี่ย ประมาณ 10-15 กิโลกรัม/กอ/ปี

การเก็บเกี่ยว

เมื่อผลสละอินโดมีครบอายุการเก็บเกี่ยวประมาณ 6 เดือนหลังจากผสมเกสรแล้วจะมีผลขนาดใหญ่ มีกลิ่นหอม แต่ก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิตทุกครั้งจะชิมทดสอบรสชาติก่อน เพราะแต่ละพวงจะสุกแก่ไม่พร้อมกัน เมื่อชิมแล้วพบว่ามีรสฝาด แสดงว่ายังสุกได้ไม่เต็มที่ ต้องรออีกระยะจึงค่อยเก็บเกี่ยว หากชิมว่า มีรสหวาน จึงค่อยใช้มีดสแตนเลสตัดพวงสละอินโด โดยระวังไม่ให้ผลหลุดร่วง

การบรรจุหีบห่อและการขนส่ง

ควรตัดแต่งผลที่เน่าเสียและเศษดินเศษใบไม้ต่างๆ ออกจุ่มล้างน้ำ โดยใช้แรงขัดให้สะอาด นำไปบรรจุในเชิงหรือตะกร้าที่บุด้วยใบตอง หรือกระดาษหนังสือพิมพ์ หากผลผลิตมีปริมาณมากหรือต้องรอการขนส่งเป็นระยะเวลานาน ควรเก็บไว้ในห้องที่มีอุณหภูมิเย็นและความชื้นเหมาะสม จะช่วยเก็บรักษาผลผลิตไว้ได้นานขึ้น

การป้องกันกำจัดโรคแมลงและสัตว์ศัตรู

โรคที่เกิดขึ้นมักจะเกิดจากเชื้อรา เช่น โรคใบจุดและโรคยอดเน่า ป้องกันและกำจัดโดยใช้สารเคมีกำจัดเชื้อราได้หลายชนิด เช่น เบนโนมิล คอปเปอร์ออกซีคลอไรด์ และคาร์เบนดาซิม เป็นต้น

แมลงที่ทำลาย เช่น ตัวแรด หนอนร่าน และด้วงงวง ป้องกันโดยทำให้กอมีสภาพโปร่ง และกำจัดแหล่งขยายพันธุ์โดยใช้สารเคมีต่าง ๆ เช่น ใช้ลูกเหม็น 6 - 8 ลูก หยอดที่ยอดอ่อน หรือใช้สารเคมี เช่น คาร์ฟูราน โรยตามซอกกาบใบเพื่อขับไล่และกำจัดด้วงแรด ส่วนหนอนร่านซึ่งเกาะเป็นกลุ่มอาจจะตัดใบแล้วนำไปเผาทิ้งหรือใช้สารเคมีทำลาย สำหรับด้วงงวง กำจัดได้โดยใช้สารเคมี เช่น คาร์บาริล หรือเมโททิล เป็นต้น

ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ

ต้นทุนการผลิตและรายได้จากการปลูกสละอินโดในพื้นที่ปลูกยางพารา 1 ไร่
จำนวน 80 ต้น (ระยะปลูกยางพารา 3 × 7 เมตร)

ปีที่	ต้นทุน (บาท/ไร่)	ผลผลิต (กก./ไร่/ปี)	รายได้ (บาท/ไร่/ปี)	รายได้สุทธิ (บาท/ไร่/ปี)
1 - 3	16,350	-	-	-
ปีที่ 4 ขึ้นไป	4,250	728	58,240	53,990

สถานที่ติดต่อ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เลขที่ 95 หมู่ 6 ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส 96000

โทร. 073 - 631033 , 073 - 631038 โทรสาร 073 - 631034

E-mail : cpt_1@ldd.go.th

บรรณานุกรม

คู่มือการปลูกพืชแซมและพืชร่วมในสวนยางพารา
โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ